

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเรื่อง "ปัญหาการใช้สื่อการสอนสำหรับฝึกสอนวิชา สังคมศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยครู" โดยถือเอากลุ่มตัวอย่างประชากรที่ส่งแบบสอบถามคืน มาทั้งหมด 98 คน เป็นตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

ตารางที่ 1 แหล่งความรู้ทางสื่อการสอนของนักศึกษาวิทยาลัยครู

แหล่งความรู้ทางสื่อการสอน	จำนวน	ร้อยละ
1. เรียนมาโดยตรงในการศึกษาวิชาครู	93	94.90
2. เคยเข้ารับการอบรมวิชานี้	6	6.12
3. เคยศึกษาจากตำราหรือเอกสารต่าง ๆ	33	33.67
4. ไม่เคยเรียนหรือได้รับการอบรมมาก่อน	0	0
5. คู่มืออย่างจากครูอาจารย์ที่สอน	2	2.04
6. คู่มือจากเพื่อน รุ่นพี่ การแนะนำจากอาจารย์	1	1.04

ตารางที่ 2 สาเหตุที่นักศึกษาวิทยาลัยครูใช้สื่อการสอนเป็นบางชั่วโมง

สาเหตุที่นักศึกษาวิทยาลัยครูใช้สื่อการสอนเป็นบางชั่วโมง	จำนวน	ร้อยละ
1. เกิดความขยันเป็นพิเศษ	2	2.04
2. มีเวลาเพียงพอที่จะจัดทำ	26	26.53
3. เห็นว่าจำเป็นหรือเหมาะสมที่จะใช้สื่อการสอนในชั่วโมงนั้น ๆ	79	80.61
4. มีสื่อการสอนให้ใช้อย่างพร้อมเพียงที่โรงเรียนฝึกสอน	5	5.10
5. ต้องการได้คะแนนดี ๆ เวลาอาจารย์นี้เทศน์มาก	1	1.04
6. บางครั้งหาสื่อการสอนชนิดที่ต้องการไม่ได้	1	1.04

ตารางที่ 3 สาเหตุที่นักศึกษาวิทยาลัยครูไม่ใช้สื่อการสอนเป็นบางชั่วโมง

สาเหตุที่นักศึกษาวิทยาลัยครูไม่ใช้สื่อการสอนเป็นบางชั่วโมง	จำนวน	ร้อยละ
1. เกิดความเห็นแก่เหนื่อยหรือเบื่อหน่ายเป็นครั้งคราว	6	6.12
2. ไม่มีเวลาเตรียมการใช้สื่อการสอนอย่างเพียงพอ	26	26.53
3. พิจารณาเห็นว่าไม่จำเป็นหรือไม่เหมาะสมในการใช้สื่อการสอนในชั่วโมงนั้น ๆ	56	57.14
4. หาสื่อการสอนชนิดที่ต้องการไม่ได้	36	36.73
5. ไม่มีความถนัดในการใช้สื่อการสอนชนิดที่ต้องการจะใช้	2	2.04

ตารางที่ 4 ความเห็นเกี่ยวกับสื่อการสอนของนักศึกษาวิทยาลัยครู

ความเห็นเกี่ยวกับสื่อการสอน	จำนวน	ร้อยละ
1. ช่วยทุนแรงในการสอน	38	38.78
2. ทำให้อธิบายบทเรียนง่ายขึ้น	79	80.61
3. ย่นระยะเวลาสอนให้สั้นเข้า	45	45.92
4. ช่วยให้เด็กเรียนได้รับประสบการณ์มากขึ้น	63	64.29
5. นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนด้วย	62	63.26
6. ช่วยให้เด็กเรียนจำบทเรียนได้แม่นยำ	64	65.31
7. ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์	36	36.73
8. เป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นและไม่มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเลย	0	0
9. เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนเพียงเล็กน้อย	0	0

ตารางที่ 5 ผลเสียที่นำสื่อการสอนเข้ามาใช้ในการสอนสังคมศึกษา

ผลเสีย	จำนวน	ร้อยละ
1. เป็นการเพิ่มภาระให้แก่ครู	17	17.35
2. ทำให้สอนไม่ทันหลักสูตร	20	20.41
3. ทำให้ระเบียบวินัยในชั้นหย่อนลงไป	25	25.51
4. ทำให้นักเรียนเรียนเนื้อหาวิชาได้น้อย	15	15.31
5. สื่อการสอนไม่ถูกต้องกับข้อเท็จจริง ทำให้นักเรียนได้รับแนวคิดที่ผิดไป	7	7.14

ตารางที่ 6 สิ่งที้นักศึกษาวิทยาลัยครูปฏิบัติก่อนการฝึกสอนจริง ๆ

การปฏิบัติตัวของนักศึกษาวิทยาลัยครู	จำนวน	ร้อยละ
1. สนใจที่จะสอบถามเพื่อให้ทราบแหล่งสื่อการสอน	35	35.71
2. เก็บรวบรวมสื่อการสอนประเภทวัสดุและสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ ที่คิดว่าอาจใช้ในการฝึกสอนวิชาสังคมศึกษาได้	68	69.38
3. ได้ศึกษาหรือสนใจที่จะศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้และการผลิตสื่อการสอนบางประเภทอยู่เสมอ	24	24.49
4. สำนวหรือศึกษาหลักสูตรเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาที่จะต้องฝึกสอน	73	74.49
5. สำนวประเภทและจำนวนเครื่องมือของสื่อการสอนที่อยู่ในโรงเรียนฝึกสอน	42	42.86
6. ศึกษานิสัยเด็กวัยรุ่น	2	2.04
7. ผลิตสื่อการสอนบางชนิดเตรียมไว้ล่วงหน้า	2	2.04

ตารางที่ 7 วิธีการที่นักศึกษาวิทยาลัยครูได้เลือกสรรนำมาใช้ในการฝึกสอน
วิชาสังคมศึกษา

วิธีการใดมา	จำนวน	ร้อยละ
1. สร้างขึ้นมาเอง	89	90.82
2. ยืมจากโรงเรียนฝึกสอน	62	63.27
3. ยืมจากเพื่อนรักเรียนฝึกสอนด้วยกัน	31	31.63
4. ขอมมาจากแหล่งวัสดุได้เปล่า	28	28.57
5. ชื้อมาจากท้องตลาด	43	43.88
6. ให้นักเรียนช่วยกันหามา	32	32.65
7. ยืมจากสถาบันฝึกหัดครู	30	30.61

ตารางที่ 8 หลักเกณฑ์ในการเลือกสรรการสอนของนักศึกษาวิทยาลัยครู

หลักเกณฑ์ในการเลือกสรรการสอน	จำนวน	ร้อยละ
1. เลือกให้ตรงจุดมุ่งหมายของเรื่องที่จะสอน	87	88.77
2. เนื้อหาถูกต้องกับความเป็นจริง	51	52.04
3. ได้ผลคุ้มค่ากับเวลาและแรงงาน	49	50.00
4. เลือกสรรการสอนที่มีความชัดเจน	53	54.08
5. เลือกสรรการสอนที่มีแนวคิดเพียงอย่างเดียวในเรื่องหนึ่ง ๆ	17	17.35
6. เลือกให้มีขนาดเหมาะสมกับขนาดของชั้น	41	41.84
7. เลือกสรรการสอนชนิดที่หาได้ง่ายและนำมาใช้ได้สะดวก	53	54.08
8. เลือกสรรการสอนที่ใช้ได้จริงกับสภาพของห้องเรียน' เช่น เลือกสรรสอนประเภทที่ต้องใช้ไฟฟ้า	9	9.18

ตารางที่ 9 การปฏิบัติก่อนการใช้สื่อการสอนในชั้นเรียน

การปฏิบัติก่อนการใช้สื่อการสอน	จำนวน	ร้อยละ
1. ทดลองก่อนนำไปใช้สอนจริง	67	68.37
2. วางแผนการใช้ไว้ล่วงหน้า	70	71.43
3. เตรียมกิจกรรมที่จะกระทำภายหลังการใช้สื่อการสอน	41	41.84
4. เตรียมห้องเรียนให้เรียบร้อย	27	27.55
5. ย้ำยู่ให้นักเรียนสนใจเสียก่อน	32	32.65
6. ทบทวนบทเรียนที่เรียนมาแล้วก่อนการใช้สื่อการสอน	46	46.94

ตารางที่ 10 การปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนในชั้นเรียน

การปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน	จำนวน	ร้อยละ
1. ใช้ตามแผนที่วางไว้	52	53.06
2. ใช้ในการนำเข้าสู่บทเรียน	49	50.00
3. ใช้ในการอธิบายเนื้อหาในบทเรียน	83	84.69
4. ใช้เพื่อทบทวนบทเรียน	36	36.72
5. ใช้ในการสรุปเนื้อหาในบทเรียน	48	48.98
6. ใช้ในการฝึกทักษะ	42	42.86
7. ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อการสอน	65	66.33
8. ใช้สื่อการสอนทุกชนิดอย่างคุ้มค่า	38	38.78
9. ในขณะที่ใช้สื่อการสอนได้สังเกตดูความสนใจและความเข้าใจของนักเรียนไปด้วย	58	59.18

ตารางที่ 11 การปฏิบัติภายหลังการใช้สื่อการสอนของนักศึกษาวิทยาลัยครู

การปฏิบัติภายหลังการใช้สื่อการสอน	จำนวน	ร้อยละ
1. มีการทดสอบว่านักเรียนเข้าใจเนื้อหาที่เรียนหรือไม่	81	82.65
2. จัดกิจกรรมต่อเนื่องเพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจและทบทวนความจำ	29	29.59
3. เก็บสื่อการสอนที่ใช้แล้วไว้ใช้ในคราวต่อไป	54	55.10

ตารางที่ 12 สื่อการสอนที่นักศึกษาวิทยาลัยครูใช้ในการฝึกสอนวิชาสังคมศึกษา

รายชื่อสื่อการสอนที่นักศึกษาวิทยาลัยครูใช้	จำนวน	ร้อยละ
1. แผนที่	94	95.92
2. ลูกโลก	53	54.08
3. บัตรคำ	49	50.00
4. แผนป้ายผ้าสำลี	22	22.45
5. แผนภูมิ	74	75.51
6. รูปภาพ	86	87.75
7. ของจริง	42	42.86
8. หุ่นจำลอง	28	28.57
9. แผนสถิติ	36	36.73
10. ป้ายนิเทศ	28	28.57
11. ภาพชุด	52	53.06
12. กราฟ	16	16.33
13. เครื่องบันทึกเสียง	12	12.25
14. เครื่องเล่นแผ่นเสียง	3	3.06

ตารางที่ 12 (ต่อ)

รายชื่อสื่อการสอนที่นักศึกษาวิทยาลัยครูใช้	จำนวน	ร้อยละ
15. เครื่องฉายสไลด์	17	17.35
16. เครื่องฉายภาพยนตร์	10	10.20
17. วิทยู	5	5.10
18. โทรทัศน์	3	3.06
19. หนังสือพิมพ์	66	67.35
20. หนังสืออ้างอิง	72	73.47

ตารางที่ 13 ปัญหาและอุปสรรคในการผลิตสื่อการสอนบางชนิด

ปัญหาและอุปสรรค	\bar{X}	S.D	ความหมาย
1. ขาดผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือ	1.83	0.72	เป็นปัญหามาก
2. ขาดความรู้และประสบการณ์อย่างจริงจังเพียงพอ	1.74	0.59	เป็นปัญหามาก
3. ขาดเงินในการจัดซื้อสื่อการสอน	2.04	0.75	เป็นปัญหามาก
4. ขาดทักษะในการทำสื่อการสอนบางชนิด	1.85	1.26	เป็นปัญหามาก
5. ไม่มีเครื่องมือช่วยในการผลิตสื่อการสอน	1.99	0.65	เป็นปัญหามาก
6. ไม่ได้ได้รับความสะดวกในการใช้เครื่องมือในการผลิตสื่อการสอนบางชนิดจากโรงเรียนฝึกสอน	2.00	0.74	เป็นปัญหามาก
7. ไม่มีเวลา	1.68	0	เป็นปัญหามาก
8. ไม่มีสถานที่สำหรับผลิตสื่อการสอนบางชนิด	1.71	0.75	เป็นปัญหามาก

ตารางที่ 14 ปัญหาในการใช้สื่อการสอนสำหรับฝึกสอนวิชาสังคมศึกษา

ปัญหาในการใช้สื่อการสอน	\bar{x}	S.D	ความหมาย
1. สภาพของห้องเรียนไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อการสอนประเภทที่ต้องใช้ไฟฟ้า	2.01	0.84	เป็นปัญหามาก
2. ขาดผู้ให้คำแนะนำในการใช้สื่อการสอนบางชนิด	1.90	0.61	เป็นปัญหามาก
3. สื่อการสอนของโรงเรียนฝึกสอนมีจำนวนน้อย	2.14	0.66	เป็นปัญหามาก
4. ไม่มีเวลาเตรียมตัวก่อนการใช้สื่อการสอน	1.62	0.66	เป็นปัญหามาก
5. ไม่สามารถที่จะหาสื่อการสอนให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของเรื่องที่จะสอน	1.73	0.71	เป็นปัญหามาก
6. เกรงว่าสื่อการสอนบางชนิดนำมาใช้จะชำรุดเสียหาย	1.41	0.60	ไม่เป็นปัญหา
7. ขาดทักษะในการใช้สื่อการสอนประเภทเครื่องมือ	1.99	0.75	เป็นปัญหามาก
8. ขาดทักษะในการใช้สื่อการสอนประเภทวัสดุ	1.23	0.37	ไม่เป็นปัญหา
9. มีความลำบากในการควบคุมชั้นในขณะที่ใช้สื่อการสอนประกอบการสอน	1.27	0.46	ไม่เป็นปัญหา
10. นักเรียนแสดงความเบื่อหน่ายเมื่อครูใช้สื่อการสอน	1.19	0	ไม่เป็นปัญหา
11. ไม่มีสื่อการสอนที่ต้องการใช้อยู่ในโรงเรียนฝึกสอน	2.07	0.71	เป็นปัญหามาก
12. มีความยุ่งยากในการขอยืมสื่อการสอนมาใช้	1.91	0.65	เป็นปัญหามาก
13. ไม่ทราบแหล่งที่จะหาสื่อการสอนที่ต้องการได้	1.69	0.66	เป็นปัญหามาก
14. นักศึกษาวิทยาลัยครูคนอื่น ๆ ในโรงเรียนฝึกสอนไม่ใช้สื่อการสอนจึงปฏิบัติตาม	1.30	0.44	ไม่เป็นปัญหา
15. ทางสถาบันฝึกหัดครูไม่มีศูนย์บริการทางสื่อการสอนเพื่อให้นักศึกษาวิทยาลัยครูยืมใช้ขณะออกไปทำการฝึกสอน	1.58	0.73	ไม่เป็นปัญหา
16. เสียเวลาในการใช้	1.21	0.49	ไม่เป็นปัญหา

ตารางที่ 15 ปัญหาในการปฏิบัติภายหลังการใช้สื่อการสอน

ปัญหาในการปฏิบัติภายหลังการใช้สื่อการสอน	\bar{X}	S.D	ความหมาย
1. ไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรมต่อเนื่องเพื่อเพิ่มพูนความรู้ของนักเรียน	1.82	0.70	เป็นปัญหามาก
2. นักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการใช้สื่อการสอน	1.35	0.51	ไม่เป็นปัญหา
3. ไม่มีเวลาซักถามความเข้าใจของนักเรียน	1.37	0.53	ไม่เป็นปัญหา
4. นักเรียนยังไม่เข้าใจในเรื่องที่สอน	1.70	0.51	เป็นปัญหามาก
5. ไม่มีทักษะในการนำสื่อการสอนที่ใช้แล้วมาดัดแปลงไว้ใช้ในคราวต่อไป	1.55	0.73	ไม่เป็นปัญหา
6. ขาดสถานที่เก็บสื่อการสอนที่ใช้แล้ว	1.70	0.68	เป็นปัญหามาก

ตารางที่ 16 ความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่นักศึกษาวิทยาลัยครูต้องทราบ

ความรู้และประสบการณ์	จำนวน	ร้อยละ
1. วิธีการทำสื่อการสอนบางชนิด	74	75.51
2. วิธีการใช้สื่อการสอนประเภทเครื่องมือ	59	60.20
3. วิธีการใช้สื่อการสอนประเภทวัสดุ	41	41.84
4. วิธีการจัดและการเก็บรักษาสื่อการสอน	21	21.43

ตารางที่ 17 นักศึกษาวิทยาลัยครูต้องการให้สถาบันฝึกหัดครูช่วยเหลือ

ความต้องการให้สถาบันฝึกหัดครูให้ความช่วยเหลือ	จำนวน	ร้อยละ
1. จัดอาจารย์พิเศษฝ่ายโสตทัศนศึกษาออกไปนิตศกอย่าง เพียงพอ	50	51.02
2. จัดหาวัสดุสิ้นเปลืองไว้บริการแก่นักศึกษาวิทยาลัยครู	81	82.65
3. จัดสถานที่ให้นักศึกษาวิทยาลัยครูทำสื่อการสอนร่วมกัน	47	47.96
4. ตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษาเพื่อให้นักศึกษาวิทยาลัยครูยืมสื่อ- การสอนไปใช้ในการฝึกสอน	73	74.49
5. เพิ่มเวลาในการฝึกทำสื่อการสอนในหลักสูตรวิชาการศึกษา ให้เพียงพอ	26	26.53
6. จัดให้มีบุคลากรสำหรับช่วยเหลือและให้คำแนะนำในการ ทำสื่อการสอน	52	53.06
7. จัดให้มีบริการที่จะช่วยเพิ่มพูนความรู้และความสามารถใน ด้านการใช้สื่อการสอนแก่นักศึกษาวิทยาลัยครู	49	50.00
8. จัดให้มีห้องผลิตอุปกรณ์พร้อมด้วยเครื่องมือในการทำสื่อการสอน	63	64.59

ตารางที่ 18 ความต้องการของนักศึกษาวิทยาลัยครูที่ต้องการให้โรงเรียนช่วยเหลือ

ความต้องการของนักศึกษาวิทยาลัยครู	จำนวน	ร้อยละ
1. จัดสถานที่สำหรับทำสื่อการสอนให้แก่ศึกษาวิทยาลัยครู	49	50.00
2. รวบรวมสื่อการสอนไว้เพื่อให้นักศึกษาวิทยาลัยครูยืมไปใช้อย่าง เพียงพอ	78	79.59
3. จัดหาวัสดุสิ้นเปลืองที่จำเป็นในการทำสื่อการสอนบางชนิดใน โรงเรียนฝึกสอน	74	75.51
4. จัดสถานที่สำหรับเก็บสื่อการสอนที่ใช่แล้ว	56	57.14
5. จัดครูอาจารย์ที่มีความรู้ทางโสตทัศนศึกษาไว้ให้คำแนะนำช่วยเหลือ	53	54.08

ตารางที่ 1 - 18 จะเห็นว่า นักศึกษาวิทยาลัยครูจำนวนมากถึงร้อยละ 94.90 มีความรู้และประสบการณ์ทางสื่อการสอนจากการเรียนมาโดยตรงในการศึกษาวิชาครู มี นักศึกษาวิทยาลัยครูจำนวนน้อยเพียงร้อยละ 1.04 ที่ได้รับความรู้เรื่องสื่อการสอนโดยดูจาก เพื่อนรุ่นพี่และการแนะนำจากอาจารย์ นักศึกษาวิทยาลัยครูใช้สื่อการสอนเป็นบางชั่วโมง เนื่องจากเห็นว่าจำเป็นหรือเหมาะสมที่จะใช้สื่อการสอนในชั่วโมงนั้น ๆ ถึงร้อยละ 80.61 นักศึกษาวิทยาลัยครูจำนวนน้อยเพียงร้อยละ 1.04 ที่ใช้สื่อการสอนเป็นบางชั่วโมงเพราะ บางครั้งหาสื่อการสอนชนิดที่ต้องการไม่ได้และต้องการไค้คะแนนดี ๆ เวลาอาจารย์นี้เทศก์ มากู นักศึกษาวิทยาลัยครูจำนวนมากถึงร้อยละ 57.14 ไม่ใช้สื่อการสอน เพราะพิจารณา เห็นว่าไม่จำเป็นหรือไม่เหมาะสมในการใช้สื่อการสอนในชั่วโมงนั้น ๆ มีนักศึกษาวินิจฉัย วิทยาลัยครูจำนวนน้อยเพียงร้อยละ 2.04 ที่ไม่ใช้สื่อการสอนเป็นบางชั่วโมงเพราะไม่มีความถนัดใน การใช้สื่อการสอนชนิดที่ต้องการจะใช้ นักศึกษาวิทยาลัยครูส่วนใหญ่ร้อยละ 80.31 มีความ เห็นว่า สื่อการสอนช่วยให้อธิบายบทเรียนได้ง่ายขึ้น มีนักศึกษาวินิจฉัยวิทยาลัยครูจำนวนน้อยเพียง ร้อยละ 36.73 ที่มีความเห็นว่า สื่อการสอนช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ นักศึกษาวินิจฉัยวิทยาลัยครูทั้งหมดเห็นว่า สื่อการสอนเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญต่อการเรียนการสอน รวมทั้งเห็นว่าสื่อการสอนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนมากด้วย มีนักศึกษาวินิจฉัยวิทยาลัยครูจำนวนน้อยเพียงร้อยละ 25.51 และ 7.14 ที่เห็นว่า การนำสื่อการ สอนเข้ามาใช้จะเกิดผลเสีย คือทำให้ระเบียบวินัยในชั้นหย่อนลงไป และถ้าเลือกสื่อการสอน ไม่ถูกต้องกับข้อเท็จจริงจะทำให้ให้นักเรียนได้รับแนวคิดที่ผิดไปตามลำคัม

ก่อนที่จะออกไปฝึกสอนจริง ๆ นักศึกษาวิทยาลัยครูส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 74.49 ได้ สำนวหรือศึกษาหลักสูตรเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาที่จะต้องออกฝึกสอน นักศึกษาวิทยาลัยครู จำนวนน้อยเพียงร้อยละ 2.04 ที่ได้ศึกษานิสัยใ้แก่ขวัญรุ่น และผลิตสื่อการสอนวางแผนชนิดเตรียม ไว้ล่วงหน้า สื่อการสอนที่นักศึกษาวินิจฉัยวิทยาลัยครูใช้ในการฝึกสอนวิชาสังคมศึกษาจะสร้างขึ้นมา เองถึงร้อยละ 90.82 มีนักศึกษาวินิจฉัยวิทยาลัยครูจำนวนน้อยเพียงร้อยละ 28.57 ที่ขอสื่อการ สอนมาจากแหล่งวัสดุได้เปล่า ในการเลือกสื่อการสอนเข้ามาใช้ในห้องเรียนนักศึกษาวินิจฉัย วิทยาลัยครูจำนวนมากถึงร้อยละ 88.77 เลือกสื่อการสอนให้ตรงจุดมุ่งหมายของเรื่องที่จะ สอน มีนักศึกษาวินิจฉัยวิทยาลัยครูจำนวนน้อยเพียงร้อยละ 9.18 ที่เลือกสื่อการสอนที่ใช้ใ้จริง

กับสภาพของห้องเรียน เช่น สื่อการสอนประเภทที่ต้องใช้ไฟฟ้า ก่อนที่จะนำสื่อการสอนเข้ามาใช้ในชั้นเรียน นักศึกษาวิทยาลัยครูจำนวนมากถึงร้อยละ 71.43 ใ้วางแผนการใช้สื่อการสอนล่วงหน้า มีนักศึกษาวิทยาลัยครูจำนวนน้อยเพียงร้อยละ 27.55 ที่เตรียมห้องเรียนให้เรียบร้อยก่อนที่จะนำสื่อการสอนเข้าไปใช้ในชั้นเรียน นักศึกษาวิทยาลัยครูจำนวนมากถึงร้อยละ 84.69 ใช้สื่อการสอนในการอธิบายเนื้อหาในบทเรียน และมีนักศึกษาวิทยาลัยครูจำนวนน้อยเพียงร้อยละ 36.72 ที่ใช้สื่อการสอนเพื่อทบทวนบทเรียน หลังจากนำสื่อการสอนเข้ามาใช้ในห้องเรียนแล้ว นักศึกษาวิทยาลัยครูมีการทดสอบว่า นักเรียนเข้าใจเนื้อหาที่เรียนหรือไม่ มากถึงร้อยละ 82.65 นักศึกษาวิทยาลัยครูจำนวนน้อยเพียงร้อยละ 29.59 มีการจัดกิจกรรมต่อเนื่องเพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจและทบทวนความจำของนักเรียน สื่อการสอนที่นักศึกษาวิทยาลัยครูใช้ในการฝึกสอนวิชาสังคมศึกษามากที่สุดคือ แผนที่ ใช้มากถึงร้อยละ 95.92 ส่วนสื่อการสอนที่นักศึกษาวิทยาลัยครูใช้น้อยที่สุดคือ โทรทัศน์และเครื่องเล่นแผ่นเสียง คิดเป็นร้อยละ 3.06

โดยเฉลี่ยแล้ว นักศึกษาวิทยาลัยครูมีปัญหาและอุปสรรคในการผลิตสื่อการสอนบางชนิดมาก เช่น ขาดเงินในการจัดซื้อสื่อการสอน และไม่ได้รับความสะดวกในการใช้เครื่องมือในการผลิตสื่อการสอนบางชนิดจากโรงเรียนฝึกสอน นักศึกษาวิทยาลัยครูโดยเฉลี่ยมีปัญหาในการใช้สื่อการสอนมาก เช่น สื่อการสอนของโรงเรียนฝึกสอนมีจำนวนน้อย และไม่มีสื่อการสอนที่ต้องการใช้อยู่ในโรงเรียนฝึกสอน นักศึกษาวิทยาลัยครูโดยเฉลี่ยไม่มีปัญหาในการใช้สื่อการสอนสำหรับฝึกสอนสังคมศึกษา เช่น นักเรียนแสดงความเมือหน่ายเมื่อครูใช้สื่อการสอน และเสียเวลาในการใช้สื่อการสอน ส่วนปัญหาในการปฏิบัติภายหลังการใช้สื่อการสอนโดยเฉลี่ยแล้ว นักศึกษาวิทยาลัยครูมีปัญหามาก เช่น ไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรมต่อเนื่องเพื่อเพิ่มพูนความรู้ของนักเรียน และมีนักศึกษาวิทยาลัยครูโดยเฉลี่ยที่ไม่มีปัญหาในการปฏิบัติภายหลังการใช้สื่อการสอน เช่น ไม่เป็นปัญหาในแง่ที่นักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการใช้สื่อการสอน

ในเรื่องความรู้และประสบการณ์ทางสื่อการสอนนั้น นักศึกษาวิทยาลัยครูจำนวนมากถึงร้อยละ 75.51 มีความต้องการที่จะได้รับความรู้และประสบการณ์ในวิธีการทำสื่อการสอนบางชนิด นักศึกษาวิทยาลัยครูจำนวนน้อยเพียงร้อยละ 21.43 มีความต้องการที่จะได้รับความรู้และประสบการณ์ในวิธีการจัดและการเก็บรักษาสื่อการสอน นอกจากนั้น นักศึกษา

วิทยาลัยครูสวนใหญ่ถึงร้อยละ 82.65 ต้องการให้สถาบันฝึกหัดครูช่วยเหลือในการจัดหาวัสดุสิ้นเปลืองไว้บริการแก่นักศึกษาวิทยาลัยครู นักศึกษาวิทยาลัยครูจำนวนน้อยเพียงร้อยละ 26.53 ที่ต้องการให้สถาบันฝึกหัดครูเพิ่มเวลาในการฝึกทำสื่อการสอนในหลักสูตรวิชาการศึกษาให้เพียงพอ สำหรับความต้องการของนักศึกษาวิทยาลัยครูที่ต้องการให้โรงเรียนฝึกสอนช่วยเหลือนั้น นักศึกษาวิทยาลัยครูจำนวนมากถึงร้อยละ 79.59 ต้องการให้โรงเรียนฝึกสอนรวบรวมสื่อการสอนไว้เพื่อให้ นักศึกษาวิทยาลัยครูยืมไปใช้อย่างเพียงพอ มีนักศึกษวิทยาลัยครูจำนวนน้อยเพียงร้อยละ 50.00 ที่ต้องการให้โรงเรียนฝึกสอนจัดสถานที่สำหรับทำสื่อการสอนให้แก่ นักศึกษาวิทยาลัยครู

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนของนักศึกษาวิทยาลัยครู

จากแบบสอบถามที่ให้นักศึกษาวิทยาลัยครูแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีเกี่ยวกับสื่อการสอนในค่านิยมและอุปสรรคในการผลิตและการใช้สื่อการสอนสำหรับฝึกสอนวิชาสังคมศึกษา นักศึกษาวิทยาลัยครูได้แสดงความคิดเห็นรวบรวมได้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. ไม่มีเวลาในการทำสื่อการสอนได้อย่างดีและสมบูรณ์เหมาะสม บางครั้งมีเวลาทำความเข้าใจกับสื่อการสอนน้อย ทำให้การเรียนการสอนไม่สอดคล้องตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้เท่าที่ควร สื่อการสอนบางอย่างเสียเวลาในการผลิตมากถึง 5-6 ชั่วโมง แต่นำมาใช้เพียงชั่วโมงเดียว ทำให้ใช้สื่อการสอนอย่างไม่คุ้มค่ากับเวลาที่เสียไปในการผลิต

2. เสียเวลาในการเตรียมการในเรื่องสถานที่ก่อนจะนำสื่อการสอนเข้าไปใช้ เนื่องจากจำนวนนักเรียนมากเกินไป ในห้องเรียนไม่มีที่ที่เหมาะสมสำหรับใช้สื่อการสอน เช่น ถ้าใช้กระดานดำสำหรับแขวนแผนที่ ก็จะไม่มีความกว้างสำหรับให้เขียน

3. ปัญหาการใช้สื่อการสอนประเภทเครื่องมือ เช่น การใช้เครื่องฉายภาพยนตร์ ทางโรงเรียนฝึกสอนมีห้องฉายภาพยนตร์ซึ่งนักเรียนได้น้อย ประกอบกับจำนวนนักเรียนในห้องมีมาก ทำให้การฉายภาพยนตร์แต่ละครั้งนักเรียนได้ไม่หมดทั้งห้อง และห้องเรียนอื่น ๆ ก็ไม่สามารถคิดแปลงให้ใช้ฉายภาพยนตร์ได้

4. มีปัญหาในเรื่องค่าใช้จ่าย สื่อการสอนบางอย่างมีราคาแพง ใช้ได้ไม่คุ้มค่ากับเงินที่เสียไป

5. ไม่มีทักษะเพียงพอในการทำสื่อการสอนให้ตรงกับเนื้อหาที่จะสอน จึงทำให้นักเรียนเบื่อ ไม่สนใจในการเรียนการสอน สื่อการสอนบางอย่างไม่ได้ช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจดียิ่งขึ้น แต่กลับทำให้เสียเวลาในการใช้ นอกจากนี้สื่อการสอนที่สร้างขึ้นนั้นไม่สามารถดัดแปลงใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาของวิชาสังคมศึกษาได้ทั้งหมด ส่วนมากใช้ได้เฉพาะวิชาใดวิชาหนึ่ง

6. เมื่อใช้สื่อการสอนแล้วไม่มีเวลาทบทวนและซักถามความเข้าใจของนักเรียน

7. โรงเรียนฝึกสอนขาดสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพดี ๆ และไม่มั่งมีงบประมาณที่จะจัดซื้อสื่อการสอน ทั้งยังไม่เห็นคุณค่าของการใช้สื่อการสอน การขอยืมสื่อการสอนไม่สะดวก และยืมใช้ได้ในระยะเวลายันจำกัด

8. นักศึกษาวิทยาลัยครูไม่รู้แหล่งที่หยืมสื่อการสอนบางอย่าง

9. มีปัญหาในการใช้ นักศึกษาวิทยาลัยครูไม่สามารถปกปิดสื่อการสอนบางชนิดก่อนถึงเวลาใช้ ทำให้ความสนใจของนักเรียนลดลงบ้าง

10. นักศึกษาวิทยาลัยครูมีความรู้เกี่ยวกับสื่อการสอนน้อย เนื่องจากเรียนเพียงเทอมเดียว และการเรียนส่วนใหญ่จะเรียนแททฤษฎี ขาดประสบการณ์จริง

11. ทางสถาบันฝึกหัดครูขาดห้องโสตทัศนศึกษาที่เพียงพอ

12. ขาดการประสานงานที่ดีระหว่างนักศึกษาวินิจฉัยครูกับโรงเรียนฝึกสอน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อการสอนโดยทั่วไปของนักศึกษาวินิจฉัยครู

1. ควรมีสุนัขโสตทัศนศึกษาให้ยืมสื่อการสอน

2. สื่อการสอนที่ใช้แล้วควรนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อไป เช่น นำมาดัดแปลงให้ใช้ได้อีก หรือเก็บรวบรวมสื่อการสอนให้กับโรงเรียนชนบท แทนที่ใช้เสร็จแล้วจะทิ้งไปโดยเปล่าประโยชน์

3. อาจารย์นี้เทศกไม่ควรเน้นให้นักศึกษาวินิจฉัยครูใช้สื่อการสอนมากกว่าเนื้อหาของบทเรียน

4. การผลิตสื่อการสอนสิ้นเปลืองทั้งเงินและเวลา ฉะนั้นรุ่นที่ฝึกสอนแล้วควรมอบสื่อการสอนที่ใช้แล้วให้แก่รุ่นน้อง ซึ่งจะช่วยประหยัดทั้งเวลาและเงินได้มาก

5. โรงเรียนฝึกสอนครูจะช่วยเหลือนักศึกษาวิทยาลัยครูในการให้บริการวัสดุสิ้นเปลืองแก่นักศึกษาวิทยาลัยครู
6. โรงเรียนฝึกสอนครูจะมีสื่อการสอนสำหรับสอนวิชาสังคมศึกษาให้พอเพียง เช่น แผนที่ ลูกโลก รูปภาพที่สำคัญ
7. ทางสถาบันฝึกหัดครูควรจะให้คำแนะนำในการผลิตสื่อการสอนให้มากกว่าที่เป็นอยู่
8. สถาบันฝึกหัดครูควรจะได้มีการจัดแสดงผลงานความก้าวหน้าของสื่อการสอนที่ใช้ในการสอนสังคมศึกษา
9. แหล่งวัสดุได้เปล่าที่ให้บริการข้อมูล ข้อเท็จจริงและเอกสารต่าง ๆ ควรจะส่งรายการวัสดุที่ได้เปล่าไปตามสถาบันฝึกหัดครูให้ทั่วถึง
10. กระทรวงศึกษาธิการควรจัดทำสไลด์และฟิล์มสตริปที่เกี่ยวข้องกับวิชาสังคมศึกษาแจกจ่ายไปตามโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อให้ครูใช้ประกอบการสอน เพราะเท่าที่เป็นอยู่พบว่าโรงเรียนฝึกสอนมีแต่เครื่องฉายสไลด์แต่ไม่มีภาพสไลด์

ความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์ผู้รับผิดชอบทางหน่วยโสตทัศนศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนของนักศึกษาวิทยาลัยครู จากการตอบแบบสอบถามของอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์ผู้รับผิดชอบทางหน่วยโสตทัศนศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 17 คน ปรากฏในตารางดังต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 19 การปฏิบัติตัวเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนของนักศึกษาวิทยาลัยครู

การปฏิบัติตัวเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน	จำนวน	ร้อยละ
1. เตรียมจัดห้องเรียนให้มีสภาพเรียบร้อยก่อนนำสื่อการสอน เข้าไปใช้	11	64.71
2. เตรียมที่ตั้งสื่อการสอนให้นักเรียนเห็นได้ชัด เจนทุกคน	11	64.71
3. ระวังให้นักเรียนเกิดความสนใจด้วยการตั้งคำถามก่อนการใช้ สื่อการสอน	12	70.59
4. ใช้สื่อการสอนที่มีขนาดเหมาะสมกับขนาดของชั้น	11	64.71
5. ใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน	11	64.71
6. ใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับระดับชั้นของนักเรียน	12	70.59
7. ใช้สื่อการสอนที่มีคุณสมบัติตรงกับจุดมุ่งหมายในการสอน	14	82.35
8. กำหนดเวลาที่ใช้สื่อการสอนเหมาะสม	8	47.06
9. ใช้สื่อการสอนที่มีคุณภาพดีไม่ชำรุดเสียหาย	7	41.18
10. ใช้สื่อการสอนที่มีความสนใจ	12	70.59
11. ใช้สื่อการสอนที่ให้ผลคุ้มค่ากับเวลาที่เสียไป	4	23.53
12. นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อการสอน	15	88.24
13. ใช้สื่อการสอนในการนำเข้าสู่บทเรียน	9	52.94
14. ใช้สื่อการสอนประกอบการอธิบายในบทเรียน	17	100.00
15. ใช้สื่อการสอนในการสรุปและทบทวนบทเรียน	7	41.18
16. มีการจัดกิจกรรมต่อเนื่องเพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจของ นักเรียนหลังจากใช้สื่อการสอนแล้ว	6	35.29
17. ใช้สื่อการสอนที่หาได้ง่ายในท้องถิ่นราคาถูกและผลิตเองได้	2	11.76
18. ใช้สื่อการสอนแทบจะเป็นพิธี มีได้หุ้มเหอยางจริงจัง และมี ได้ใช้อย่างถูกต้องตามหลักวิชา	1	5.88

ตารางที่ 20 คำแนะนำที่อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์ผู้รับผิดชอบทางหน่วย
โสตทัศนศึกษาให้แก่ นักศึกษาวิทยาลัยครู

คำแนะนำ	จำนวน	ร้อยละ
1. การเลือกสื่อการสอนมาใช้	12	70.59
2. การเตรียมสื่อการสอนบางชนิด	10	58.82
3. การผลิตสื่อการสอนบางชนิด	11	64.71
4. การนำสื่อการสอนมาใช้ในห้องเรียน	15	88.24
5. การวัดผลภายหลังการใช้สื่อการสอนแล้ว	11	64.71
6. การเก็บรักษาสื่อการสอน	11	64.71
7. แหล่งที่จะยืมสื่อการสอนมาใช้ได้	14	82.35
8. แหล่งสื่อการสอนราคาเบา	9	52.94
9. แหล่งสื่อการสอนได้เปล่า	12	70.59
10. แนะนำให้นักศึกษาวิทยาลัยครูชักจูงให้นักเรียนซื้อสื่อ การสอนบางอย่างไว้ใช้เอง เช่นแผนที่	4	23.53

จากแบบสอบถามที่ให้อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์ผู้รับผิดชอบทางหน่วยโสตทัศนศึกษา
แสดงความคิดเห็นอย่างเสรีเกี่ยวกับการปรับปรุงวิธีใช้สื่อการสอน เพื่อให้การฝึกสอนสังคมศึกษา
ของนักศึกษาวิทยาลัยครูมีประสิทธิภาพมากขึ้น อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์ผู้รับผิดชอบทางหน่วย
โสตทัศนศึกษาได้แสดงความคิดเห็นไว้ดังต่อไปนี้

1. สถาบันฝึกหัดครูควรเน้นให้นักศึกษาวิทยาลัยครูรู้จักใช้ความคิดประดิษฐ์สื่อการ
สอนง่าย ๆ แต่ให้ประโยชน์ได้เต็มที่ และควรฝึกให้นักศึกษาวิทยาลัยครูมีทักษะในการใช้สื่อ
การสอนประเภทเครื่องมือที่จำเป็น เพื่อจะได้ไม่ต้องสูญเสียเวลาศึกษาถึงวิธีการใช้อีกใน
โรงเรียนฝึกสอน ซึ่งอาจจะทำความเสียหายแก่เครื่องมือใช้ของโรงเรียนฝึกสอนได้

2. ทางสถาบันฝึกหัดครูควรจัดสื่อการสอนประเภทที่ให้เปล่าและราคาถูกลง บริการแก่ผู้ที่สนใจ

3. สถาบันฝึกหัดครูควรมีเงินทุนสำรองให้พอในการจัดเตรียมสื่อการสอน และควรมีการส่งเสริมให้นักศึกษาวิทยาลัยครูทำสื่อการสอนขึ้นใช้เอง

4. นักศึกษาวิทยาลัยครูควรใช้สื่อการสอนที่มีคุณสมบัติตรงกับจุดมุ่งหมายในการสอน อันจะทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาได้ดีขึ้น และควรวัดผลโดยการทดสอบความเข้าใจในวิชาที่สอนไปแล้ว

5. นักศึกษาวิทยาลัยครูมักใช้สื่อการสอนมากเกินไป สื่อการสอนประเภทเครื่องมือจำนวนมากที่ไม่จำเป็นก็นำมาใช้ ทั้ง ๆ ที่ควรจะใช้สื่อการสอนประเภทอื่นที่หาได้ง่ายกว่า ถูกกว่า และเหมาะสมกว่า

6. สื่อการสอนที่สำคัญยิ่งคือตัวนักศึกษาวิทยาลัยครูเอง บุคลิกจึงสำคัญและจำเป็นมาก แต่นักศึกษาวิทยาลัยครูกลับไม่ค่อยให้ความสนใจ มักจะเน้นที่เครื่องมือทางโสตทัศนศึกษามากกว่า

7. ในการใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกสอนวิชาสังคมศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยครูให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ควรจัดให้มีนิทรรศการทางสื่อการสอน

8. นักศึกษาวิทยาลัยครูควรจะมีผลิตสื่อการสอนที่หาง่ายในท้องถิ่นนั้น

9. เนื่องจากราคาของสื่อการสอนสูงขึ้นมากในระยะนี้ และในเวลาต่อ ๆ ไป นักศึกษาวิทยาลัยครูควรจะมีประหยัดในเรื่องสื่อการสอน ด้วยเหตุนี้ สถาบันฝึกหัดครูควรมีที่เก็บสื่อการสอนตามสายวิชาสังคมศึกษา ซึ่งนักศึกษาวิทยาลัยครูที่ฝึกสอนเสร็จแล้วยินดีบริจาคให้ เพื่อที่นักศึกษาวิทยาลัยครูรุ่นหลังจะได้ยืมไปใช้ได้

10. สถาบันฝึกหัดครูควรติดต่อแหล่งผลิตสื่อการสอน โดยขอให้ลดราคาพิเศษสำหรับนักศึกษาวิทยาลัยครู โดยแจกจ่ายการสื่อการสอนให้นักศึกษาวิทยาลัยครูทราบ พร้อมทั้งแหล่งที่นักศึกษาวิทยาลัยครูจะไปซื้อหาสื่อการสอนได้ในราคาถูกด้วย

11. ในการเรียนวิธีการสอนสังคมศึกษา นักศึกษาวิทยาลัยครูจะมีเวลาเพียงส่วนน้อยที่ทำความเข้าใจในหลักการใช้สื่อการสอนวิชานี้ แต่ในเชิงปฏิบัติมีน้อย เพราะฉะนั้น

ทางสถาบันฝึกหัดครูควรจะมีการประสานงานกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนวิชาวิธีสอนสังคมศึกษากับอาจารย์ผู้สอนวิชาโสตทัศนอุปกรณ์ที่เป็นวิชาบังคับ โดยได้มีการวางแผนการเรียน ส่วนที่เป็นการปฏิบัติของวิชาสื่อการสอน ให้นักศึกษาวิทยาลัยครูได้สัมพันธ์กับวิชาเอก - โท ของตนให้มาก โดยเฉพาะสื่อการสอนที่จำเป็นตามวิชาเอก - โท และสามารถผลิตและหาได้ง่ายในสภาพแวดล้อมของโรงเรียนไทย

12. นักศึกษาวิทยาลัยครูควรปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงสื่อการสอนที่เคยนำมาใช้แล้ว เพื่อทำให้น่าสนใจขึ้น เพราะมีไม่น้อยที่นักศึกษาวิทยาลัยครูใช้แผนที่ที่มีอยู่ในโรงเรียนฝึกสอนทันที โดยไม่นำมาตกแต่งเน้นให้เห็นจุดเด่นเฉพาะที่ต้องการจะสอน

13. ในการใช้สื่อการสอนเพื่อการฝึกสอนสังคมศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยครูให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นักศึกษาวิทยาลัยครูควรจะใช้สื่อผสม (Multi-Media) ประกอบการสอนบทเรียนนั้น ๆ ไม่ใช่ใช้สื่อการสอนแต่เพียงอย่างเดียว จะทำให้ไม่น่าสนใจ การใช้สื่อการสอนหลายอย่างประกอบการสอนให้เข้ากับเนื้อหาที่สอน จะทำให้นักเรียนมีความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น

14. การใช้สื่อการสอนควรที่จะร่วมมือกันระหว่างครูและนักเรียน เพื่อให้บรรยากาศในการเรียนการสอนน่าสนใจขึ้น

15. ทางสถาบันฝึกหัดครูควรฝึกให้นักศึกษาวิทยาลัยครูสามารถจัดทำสื่อการสอน โดยคัดแปลงให้เหมือนของจริง สามารถสร้างจินตนาการ แล้วนำจินตนาการนั้นมาสร้างเป็นหุ่นจำลองได้

16. อาจารย์ผู้สอนวิชาทำสื่อการสอน ควรมีความรู้เรื่องหลักสูตรในระดับที่นักศึกษาวิทยาลัยครูจะต้องออกไปฝึกสอน เพื่อนำความรู้นั้นมาใช้ในห้องเรียน สอนให้นักศึกษาวิทยาลัยครูได้ลองทำสื่อการสอนประกอบบทเรียนตามหลักสูตรนั้น ๆ